

АЗВОНИ ЛЕМКОКІЩИН

№ 6 (99)
листопад-грудень
2015 р.
Газета заснована
29 квітня 1994 року

ЧАСОПИС ВСЕУКРАЇНСЬКОГО ТОВАРИСТВА «ЛЕМКІВЩИНА»

Оксана ЗАХАРЧУК, м. Львів

ВІН ЖИВ У МОЛИТВІ

До 100-річчя від дня народження Патріарха УАПЦ Димитрія

1915 р. в с. Глідно, що розташоване недалеко від містечка Динів (п-т Сянік). З раннього дитинства з батьками регулярно відвідував церковні Богослужіння. У дворічному віці навчився від сестри багато пісень (народних і стрілецьких). Мав ще одне улюблене заняття – любив бавитися у церкву. З перших днів навчання в школі відзначався неабиякими здібностями і зразковим почерком, тож і допомагав вчительці на уроках каліграфії, малювання, співу, ручної праці, в організації драматичного гуртка. А неділі та святкові дні проводив у церкві, прислуговуючи при відправі.

Зацікавлення церковним малярством юного Володимира почалося з 1920-х років, із моменту його участі в розписі церкви у рідному селі Глідно. Стінопис виконували художники, які втекли з Наддніпрянщини і заснували фірму «Відродження» в Перемишлі: Борис Палій-Неїло (кол. полковник Армії УНР) та Павло Запорізький. Помічниками у них були Гонта Пресицький – бандурист, і син дяка з Волині Юрій Крих, який одночасно керував хором.

Бажання стати професійним мистцем привело Володку до Львова. Його прийняв на науку відомий художник Павло Ковжун – співзасновник АНУМ. В майстерні Ковжуна часто збиралися художники, мистецтвознавці, редактори. Таким чином він опинився в центрі тогочасного мистецького життя.

П. Ковжун у творчій співпраці з Михайлом Осінчуком активно працювали у сфері церковного стінопису Галичини. Одним з їх помічників став Володимир Ярема, який 1932 р. долучився до розпису церкви в Зашкові, недалеко від Львова. Він швидко опанував техніку малярства, композицію, художні прийоми – мотиви орнаментів від Ковжуна, візантійське трактування образів святих від Осінчука. З розпису церкви в Павлокомі у 1936 р. розпочалася самостійна творча діяльність Яреми. Його працю схвально оцінили парафіяни й отці деканату.

В цей період проявилася багатогранність творчої натури Яреми. Він одержав початкову музичну освіту у диригента Сави Неборча – випускника Вищого Музичного Інституту ім. М. Лисенка у Львові. Влітку малював церкви, а взимку в рідному селі керував церковним хором. Зауважимо, що мішаний хор с. Глідно під керівництвом В. Яреми славився в усій околиці Динівщини, де йому доводилося виступати з концертами.

На початку Другої світової війни В. Ярему покликали до військової служби. Він перебував на західних теренах Польщі, там і потрапив у німецький полон. Німці відокремили полонених українців і відпустили додому. Розмалював церкву в Старому Місті біля Лежайська, після чого поїхав до Львова. Тут став студентом Мистецько-Промислової школи. Одночасно навчався у т. зв. «Малій гімназії» при Духовній семінарії з метою завершення гімназійної програми. Своєю поведінкою та здібностями він привернув увагу Митрополита Андрія Шептицького та ректора Духовної семінарії о. Йосифа Сліпого.

Маючи деяку практику керування хором, Володимир вирішив вступити до Вищого Музичного Інституту. Після екзамену з теорії музики, який тривав добру годину, його прийняли відразу на другий курс. За рік музичних студій В. Ярема здобув професійні знання, які дуже придалися йому в подальшому житті. Він став компонувати музику.

З приходом большевиків навчання в Духовній семінарії було перерване примусовою службою в (Червоної) армії. Семінаристів повезли в Білу Церкву. В. Ярема

зібрав біля себе аматорів співу, створив гурток, потім хор, який почав давати концерти. Після успішного виступу хору на огляді художньої самодіяльності в Києві влітку 1945 р., В. Ярему переводять як співака в Ансамбль пісні і танцю Київського військового округу. Він мав змогу слухати церковні хори в Андріївському соборі, Печерській Лаврі та інших храмах.

Демобілізований весною 1946 р., повернувся до Львова. Тут він одержав посаду наукового (співробітника), потім завідуючого відділу старого мистецтва (ікон) в Музеї українського мистецтва. Але любов до церкви перемогла: самотужки продовжував опановувати духовну освіту і влітку 1947 р. успішно здав іспити та висвятився на священника. Його першою парафією були Підгірці (1947), потім Щирець (1950), Кам'янка-Бузька (1954), Львів-Клепарів (1958), церква Св. Параскеви П'ятниці у Львові (1960). В кожній зі своїх парафій отець Володимир займався хором і одночасно навчався (заочно) у Ленінградській духовній семінарії. Маючи семеро дітей (одружився 1942 р. на своїй землячці Юлії), він підробляв малярством (церкви у Винниках, Жовкві, Уграх, Клепарові), намалював образи для церкви Преображення Господнього у Львові.

Згодом став настоятелем церкви Свв. Петра і Павла, одночасно працював у редакції часопису «Церковний Вісник», де публікував свої науково-популярні статті про іконостаси, стінопис, церковний спів, загалом про церковне мистецтво. Його статті друкувалися також у виданнях Польщі та Чехії. Отець Володимир був глибоко переконаний, що від якості та обсягу знань про давнє іконописання залежить стан сучасного церковного малярства. Дослідження храмової архітектури описав у монографії «Церковне будівництво Західної України», яка стала навчальним посібником. Згодом були видані праці з історії українського іконопису, зокрема фундаментальне дослідження «Ікони Західної України. Найдавніший період XII – XV ст.», а також «Дивний світ ікон». Отець В. Ярема здобув репутацію спеціаліста в датуванні ікон. На той час, рівного йому не було.

Він читав лекції з історії українського іконопису в Харківському художньо-промисловому інституті, на кафедрі сакрального мистецтва Львівської національної академії мистецтв, у Міжнародній школі церковної архітектури Львівської Політехніки, а також для працівників Національного музею у Львові. Особливе захоплення викликали проповіді Патріарха під час церковної відправи.

Коли у вересні 1993 р. він став Предстоятелем УАПЦ, то невтомно працював для відновлення давнього духу побожності українців. Сивий, невисокого зросту, з проникливим поглядом, приємним спокійним голосом, він був людиною твердої волі, сильного духу та високої культури. Все його подвижницьке життя було служінням Україні, українській ідеї.

Земне життя Патріарха Димитрія закінчилося 25 грудня 2000 р. у Львові, але пам'ять про нього жива.

9 грудня 2015 р. у храмі Свв. Петра і Павла у Львові (де 19.08.1989 р. о. Володимир Ярема проголосив про вихід з-під юрисдикції РПЦ і про початок Третього відродження Української Автокефальної Православної Церкви) відбулася Свята Літургія. У Львівському музеї історії релігії відкрилася виставка, присвячена 100-річчю Патріарха Димитрія.

Літ.: //Успенська Вежа. – Львів. – 2015, груд., №12 (283). – С.1,4-5. Скор. виклад статті.

ХРОНІКА НОВИН

Урочини в Долинах

3 нагоди 20-річчя лемківського народного аматорського фольклорного ансамблю «Відгомін Бескидів», 25-річчя Долинського районного товариства «Лемківщина» та сумної дати – 70-річчя виселення українців з їхніх етнічних земель, у м. Долини на Прикарпатті 8 листопада відбулися урочистості. Голова райдержадміністрації Юрій Мазур привітав лемківську громаду та вручив грамоти голові районного товариства Оксані Данилів, керівнику ансамблю Галині Курус і семи учасникам колективу. Представники влади і товариства поклали вінок до пам'ятного знаку жертвам примусового переселення в 1944-46 рр.

Інф. «ДП»

Творчий вечір М. Тройчак

У Тернопільському обласному академічному театрі актора і ляльки 28 листопада проходив творчий вечір Марії Тройчак – фітотерапевта і гомеопата, поетеси і меценатки. Вона народилася у с. Магдалівка на Тернопільщині, а батьки походять зі с. Яселко, повіт Сянік. Від письменницької організації Ювілярку вітали письменники Олександр Смик, Зіновій Килибіда, Володимир Барна; співаки Василь Дунець, Оксана Лісовець, Володимир Верней та Іван Дирда – заслужений артист України, гість із Буковини. На екрані демонструвалися фрагменти документальних відеофільмів, автором ідеї яких була М. Тройчак: «І біль, і пам'ять крізь роки» (2014), «На видноті всього світу» (2015), які на Загальнонаціональних конкурсах в Одесі отримали перші місця (оператор О. Нищота). З вітаннями також виступали голова журі цього конкурсу, заслужений журналіст України Юрій Работін та гості з Києва, Харкова, Черкас, численна родина. Сценічне дійство проходило за задумом заслуженого діяча мистецтв України Олега Германа, який і був ведучим.

Творчий вечір закінчився традиційним многоліттям.

І. Ганчова

Творчий вечір В. Барни

29 листопада в Тернопільській обласній філармонії відбувся творчий вечір, присвячений 40-річчю творчої діяльності поета Володимира Барни. Він народився 2 червня 1953 р. в с-щі Товсте Заліщицького р-ну на Тернопільщині. Походить із родини лемків-переселенців: батько зі с. Кам'янка, а мати – с. Дальова (п-т Сянік). Член Спілок журналістів і письменників України. Працював редактором Тернопільського обласного радіомовлення. В 1990-94 рр. – перший голова Тернопільського товариства «Лемківщина». Працював головою обласної письменницької організації (2001-05). Згодом у Києві – відповідальний секретар НСПУ (2011-13) і головний редактор видавництва «Дніпро» (2013-15). Автор багатьох поетичних збірок.

Романси на слова В. Барни виконували солісти філармонії та обласного театру Вадим Дарчук, Володимир Шагай, Микола Блаженко у супроводі камерного ансамблю «Гомін» (кер. Юрій Кицила). Власні патріотичні вірші та поезії В. Барни читав почесний гість, поет-пісняр із Києва Андрій Демиденко – «людина-оркестр, енергетичний вулкан». Вперше був озвучений романс «Любов і солов'ї» – спільна праця В. Барни, А. Демиденка і Ю. Кицили, у виконанні В. Шагая. Поетично-музичний вечір знаменито вела Адріана Онуфрійчук.

І. Ганчова

Конференція у Львові

12 грудня у Львові, в Палаці мистецтв відбулася науково-практична конференція «70 років депортації українців Закарзоння». Організаторами виступили Львівські обласні товариства «Лемківщина», «Надсяння», «Холмщина» і «Любачівщина», спільно з Інститутом українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України.

Актова зала була заповнена. Серед присутніх переважали люди похилого віку, більшість з яких були безпосередніми свідками депортації з рідних теренів. Захід розпочався із хвилини мовчання за жертвами депортації, яких більше немає. До президії конференції були запрошені Степан Майкович, Володимир Середа, Микола Литвин, Ірина

Продовження на с. 2.

ОЙ, ХТО, ХТО МИКОЛАЯ ЛЮБИТЬ?

Ой, хто, хто Миколая любить?
Ой, хто, хто Миколаю служить?
Тому Святий Миколай
На всякий час помагай,
Миколаю! (2 р.)

Ой, хто, хто спішить в Твої двори?
Того Ти на землі і морі –
Все хорониш від напасти,
Не даш йому в гріхи впасти,
Миколаю! (2 р.)

Ой, хто, хто к Ньому прибігає,
На поміч Його призиває,
Той все з горя вийде ціло,
Охоронить душу й тіло,
Миколаю! (2 р.)

Миколаю, молися за нами,
Благаєм Тебе зі сльозами,
Ми Тя будем вихвалити,
Ім'я Твоє величати,
Миколаю! (2 р.)

ХРОНІКА НОВИН

Закінчення.

Гринь, Богдан Парадовський. У рамках конференції виголошено шість доповідей, зокрема виступили: доц. Софія Федина – голова СФУЛО, Юлія Павлів – аспірантка Інституту українознавства НАНУ, Ольга Кривецька – старший науковий співробітник цього Інституту. Спогадами про події депортації поділилися старійшини товариств Юрій Судин («Любачівщина») і Леонід Квітковський («Холмщина»). На завершення слово взяв Михайло Косів – народний депутат України 5-ти скликань. Микола Литвин – директор Інституту українознавства НАНУ, підсумував результати роботи конференції.

За підсумками конференції було прийнято Резолюцію із зверненням до Президента України, Голови Верховної Ради та Прем'єр-Міністра. Звернення завершується сподіваннями про те, що «70-ті роковини трагедії українців Закарпаття все таки будуть відзначені на найвищому державному рівні».

Т. Радь

Лемки Теробовлянщини

На Теробовлянщині лемки (компактно) оселилися в с. Боричівка, яке нині входить у зону міста. Старші люди дбають про свою історію й передають її наступним поколінням. Кожного року селяни-лемки організують зустрічі вдома, в Теробовлі, на Ватрі-фестивалі в Монастирську. До 70-річчя депортації лемків, 13 грудня у селі відбулася подібна зустріч під назвою «Ми йшли в світи на муки і на біди...» Організаторами заходу були місцева жителька Любов Данилюк і голова районної «Лемківщини» Галина Людвіковська, мама якої Марія Куликівська очолювала організацію понад 20 років. Люди тісно заповнили невелике приміщення сільського клубу. 86-річна Євгенія Семен зі с. Теплиці розповіла односельцям як «добровільно» виселили їх родину в червні 1945 року, а потім вони попали в Харківську область: «Хочу сказати, що нас, лемків, всі ті роки вважали як другорядних українців, принижували і зневажали. Але не всі. Були і всюди є добрі люди. Чим же лемки так завинили, за що нас повиривали з корінням із рідних земель?»

У концерті взяли участь вчителі місцевої школи, співучий лемківський гурт «Аничка» зі с. Вербівці (кер. Анізія Штельма). Найбільше лемківських пісень виконав сільський жіночий церковний хор. Перед глядачами виступала також співачка з Тернополя Тетяна Крилова.

На закінчення зустрічі організатори пригостили присутніх лемківськими стравами. А це були – пироги на парі, капуста з пшоном, сир з домашнім маслом й особливий боричівський хліб домашньої випічки.

В. Аверкієв

Добрий почин у Чорткові

Святий Миколай згуртував до купи лемків різних поколінь. Це свято люблять і дорослі, і діти. Всі просять здоров'я, миру та благополуччя. Є причина зустрітися у родинному чи товариському колі, поспілкуватися про життєві справи, підтримати один одного. За доброго почину голови Чортківської районної організації ВУТЛ Марії Бабічук, у Лемківській світлиці з нагоди свята Миколая лунала лемківська говірка, діти величали Чудотворця, з яким пов'язують здійснення мрій про подарунки в святу ніч на 19 грудня.

Завдяки спільним зусиллям районного відділу освіти, директора, педагогічного та учнівського колективу навчально-виховного комплексу в Горішній Вигнанці відбувся напружений захід. Пісні й вірші, інсценівки та прихід Св. Миколая з повною торбою подарунків потішили всіх: тих, чиє серце палає юними мріями і тих, хто зазнав важкої переселенської долі в минулому. Справді, того дня переплелися молодість і зрілість, щоб славити Миколая-Чудотворця у розвіл лемківських традицій. Бо недарма кажуть, поки живі предки, які знають історію свого роду, сучасники черпають від них родинне тепло і життєдайне джерело духу. Зберегти етнічну ідентичність, особливості обрядовості, фольклор, рідну говірку не легко для прийдешніх поколінь, проте цілком реально, якщо є в кого вчитися. Ми пересвідчилися, що у дітей і внуків лемків є надзвичайно велике бажання перейняти батьківські інтереси та продовжити їх у своїх нащадках.

Цьогоріч Святий Миколай зробив добрий почин, згуртувавши лемків різних поколінь!

І. Гулька

Пам'ятник М. Вербицькому

27 грудня у Львові урочисто відкрито пам'ятник українському композиторові та автору музики до Національного Гімну о. Михайлові Вербицькому. Пам'ятник висотою майже 3 м встановили на розі вулиць Бандери-Чупринки-Вербицького. Місце розташування монумента затвердили на засіданні Міської ради ще у січні 2013 р. Наступного року оголосили Всеукраїнський конкурс, на який учасники надіслали 21 проект. Однак, добровільні кошти на його виготовлення та встановлення зібрали лише цього року. Зазначимо, що 2015 рік на Львівщині був оголошений роком М. Вербицького.

Авторами пам'ятника стали відомі львівські скульптори (лемківського походження) – брати Володимир і Андрій Сухорські. Співголовами Громадського комітету з його спорудження були Ігор Колінець і Тетяна Крушельницька.

«Львівський портал»

«ЛЕМКІВЩИНИ» ЧОРТКОВА – 25!

Всеукраїнське товариство «Лемківщина»

Голові Чортківської районної організації Тернопільської області БАБІЧУК Марії Теодорівні

Сердечно вітаю Вас, всіх Лемків Чортківщини, їх дітей, внуків і правнуків із 25-річчям від часу заснування Товариства «Лемківщина» у Чорткові!

Мені відомо, що Чортківська районна організація ВУТЛ на Тернопільщині є однією із численних і найбільш діяльних. Тут, у 1944-46 роках, зупинилося багато виселенців із Лемківщини, а нині проживають чотири покоління лемків та їх нащадків. Вони хочуть знати свої історичні коріння, цікавляться історією, матеріальною і духовною культурою лемків. Ви, одні із перших в області, встановили пам'ятний знак депортованим українцям із Польщі.

Ваші творчі колективи та окремі виконавці гідно представляють район на Всеукраїнській Лемківській Ватрі в Монастирську, зокрема народні аматорські ансамблі лемківської пісні «Яворина» з Чорткова, «Потічок» із Нагірянки, «Горлиця» зі Пастушого, «Любисток» із Ягільниці, ансамбль танцю «Галицькі візерунки» з Чорткова. Ви проводите традиційні «Запусти» і конкурси Великодніх писанок у Лемківській світлиці в Чорткові, регіональний Фестиваль лемківської культури в Ягільниці. Там же діє сільський народний музей, в якому представлено матеріальну і духовну культуру лемків. У минулій Ватрі брали участь – вишівальниці з Чорткова.

Завдяки Вашій жертвості та самовідданій праці зберігається, вивчається і примножується історико-культурна спадщина лемків, поєднується минуле зі сьогоденням, виховується повага і любов до лемківських традицій, звичаїв і побуту. Боже, заплат Вам за то!

Щиро зичу лемківській громаді Чортківщини миру, добра, щастя і благополуччя! Здоров'я – Вам, Вашим рідним і близьким.

З повагою – **Василь МУЛЕСА**, голова Всеукраїнського товариства «Лемківщина», голова Закарпатської обласної організації ВУТЛ.
м. Перечин, 15 листопада 2015 р.

15 листопада (у неділю) товариство «Лемківщина» Чорткова урочисто і святково відзначило свій 25-літній ювілей.

Біля Лемківської світлиці голову СФУЛО доц. Софію Федину і делегацію лемків Львова, очолювану Степаном Майковичем, а потім голову обласної організації ВУТЛ Олександра Венгриновича і делегацію лемків Тернополя, хлібосольно, з поклонами зустрічали організатори свята і члени районного правління «Лемківщини» на чолі з Марією Бабічук.

У сквері біля пам'ятного знаку «Скорбота» група священників відслужила панахиду за жертвами примусового переселення. Звучала молитва за Героїв «Небесної сотні» та полеглих воїнів АТО. До підніжжя меморіалу присутні принесли поминальні свічки і квіти. Многоголосо звучала «Вічна пам'ять».

Голова Тернопільської облдержадміністрації Степан Барна (уродженець с. Нагірянки Чортківського р-ну, лемківського походження) та районний військовий комісар Леонід Підручний вшанували родину Дениса Громового, який загинув в АТО. С. Барна у своєму виступі зокрема сказав: «Незважаючи на ті негаразди, які довелося пережити лемкам у часи примусового переселення з рідних земель, вони все ж зуміли зберегти свою віру, говірку, пісню і традиційний уклад життя. Тернопільщина стала одним із тих регіонів, які щиро прийняли дітей Лемківщини, що оселилися тут, знайшовши свою долю та нову малу Батьківщину». Із палкою промовою до присутніх звернулася також Софія Федина. Душевним був виступ завуча середньої школи № 5, лемкині Марії Ябчанки.

Святкове ювілейне дійство продовжилося в районному Будинку культури імені К. Рубчакової. Оргкомітет товариства і Будинку культури (директор Й. Овод) сумлінно і відповідально попрацювали над концертною програмою. Ведучий урочин В. Корчак запросив до слова голову районної організації ВУТЛ Марію Бабічук, яка проаналізувала 25-річну історію товариства, перелічила багато реалізованих заходів, назвала ініціаторів його створення та колишніх голів: Б. Дудяка, П. Гарберу, О. Подоляка, І. Вишовського. Головна лемкиня району відзначила вне-

сок гурту «Лемківські гудакі» Миколи та Ярослава Гарберів у багатьох районних, обласних святах і фестивалях.

Серед поважаних гостей ювілярів вітали: С. Майкович і О. Венгринович – голови обласних товариств «Лемківщина», І. Дуда з Тернополя і М. Тиханський з Монастирська – директор обласних музеїв, Я. Галик із м. Яремча – член Колегії ВУТЛ, Л. Білик – директор місцевого медичного коледжу. Чортківську РДА представляла Г. Чайківська – начальник відділу культури і туризму.

У концерті взяли участь місцеві колективи: народний ансамбль лемківської пісні «Яворина» (кер. Й. Овод) у супроводі танцювального колективу «Чайка» (кер. Т. Жук), ансамбль танцю «Яблунька» (кер. В. Гудов). Виступали вокальні ансамблі «Горлиця» зі с. Пастуше (кер. С. Хорошак), «Любисток зі с. Ягільниці» (кер. Р. Букалюк), «Потічок» зі с. Нагірянки (кер. С. Шекета). Родзинкою концерту був блискучий виступ Софії Федини, котру глядачі винагородили щирими оплесками. З-поміж виконаних нею давніх лемківських пісень виділялася «Заграй ми, Цигане старий».

Завершальним акордом свята вознеслася урочиста пісня лемків «Гори наши».

Галина ГРИЦЬКІВ, м. Чортків.

Сергій ЛАЩЕНКО, Львів-Чернівці.

ЛЕМКИ – ЦЕ УКРАЇНЦІ ЗІ ЗНАКОМ ЯКОСТІ

Закінчення. Поч. у №97, 98.

Наведу приклад: лемківську пісню «Пливе кача по Тисині» знають і шанують не лише на Тернопільщині, але й у Дніпропетровську, Запоріжжі, і навіть у прифронтовому Маріуполі. Її вважають неофіційним гімном-реквіємом за розстріляними активістами Євромайдану. Вона не чужа і тим мешканцям Ялти, Джанкою і Сімферополя, які вперто дотримуються проукраїнської орієнтації і не збираються покидати Крим. Цю пісню і в Тюмені та Сургуті заспівають можуть. Мало хто знає, що пісня «Пливе кача...» стала відомою всій Україні завдяки уродженцю Закарпаття Василю Гренджі-Донському. Редактор газети «Русин» та журналу «Наша земля» Василь Гренджа в якийсь момент настільки виразно усвідомив себе сином великої України, що простяглася від Сяну до Дону, що в 1926 році подав прохання в Міністерство внутрішніх справ Чехословаччини про зміну свого прізвища на «Гренджа-Донський». Через чотири роки його прохання задовільнили. Пройшло цілих 85 років і раптом таке визнання записаної ним пісні! Не знаю, хто заніс у Закарпаття міф про велику Україну (більше міг би розповісти про Галичину), але бачу на прикладі Гренджі-Донського, що він спрацював. Отже, міфи можуть суттєво впливати на наше життя. Більше навіть, ніж реально існуючі кордони між говірками.

РОЗДУМИ ПРО ТЕ, ЯК ОРИГІНАЛЬНІ ІДЕЇ КОМПЕНСУЮТЬ ВТРАТИ В ЕТНОГРАФІЧНІЙ СФЕРІ

При мудрій постановці питання лемківська справа може бути підтримана на Сході. Ще й використана для загального зміцнення українства. Про це говорили місцеві донецькі активісти на форумі «Донбас – Україна. Порядок денний», який проходив у Слов'янську на початку липня. А ось як відгукнулася луганчанка кубанського походження на документальний фільм «Луганські лемки»: «Фільм тронул до глибини душі, я даже не выдержала, всплакнула... Я знаю это село Переможне, там недалеко в Штурмовом живуть мої знакомые, они мне много рассказывали про это село. Могу сказать только одно. Иногда Бог самым любимым своим детям дает вот такие испытания, потому что они очень закаляют дух. А те, кто так бесчеловечно поступает с людьми (как поступили с лемками), рано или поздно ответят перед Богом...»

Підкреслю, що луганчанка була схвильована довоєнним фільмом, знятим ще у 2011 році. У ньому розповідалося про жахи колишньої депортації. А якою була її реакція, коли б дізналася про останні події? Адже сепаратисти спеціально обстрілювали Переможне з гармат, щоб завдати якомога більше руйнувань і змусити лемків покинути село, до якого звикли... А потім вдерлися й самі, маючи на руках списки людей, які допомагали нашій армії. Сім осіб розстріляли прямо на власних подвір'ях... А якби про ці звірства терористів знали всі луганчани? До війни лемки мешкали компактно і в інших селах: в Октябрському і Козацькому Новоазовського району, в селі Званівка під Артемівськом. Не знаю, яка там тепер ситуація. Подейкують, що багато людей звідти виїхало, бо ставлення сепаратистів до «бандерівців» усім відоме. Рефлексії на цю тему у нас попереду. Якщо виїхали, то мусять і повернутися. І ці села повинні стати ще більш лемківськими! І починати треба з того, що все місцеве населення повинно перейнятися долею лемків. Як переймалася після війни вся Європа долею євреїв... Лемків менше, їх зовсім трішки, тому й вирішити це питання нескладно. Повернути в кілька поселень лемківський колорит – питання честі. Якщо вже урок співів у місцевій школі, то всі вчать лемківські пісні: не лише генетичні лемки, але й степовики-донецьчани, вихідці з Кубані (як згадана мною жінка) та приазовські греки. Задумали поїздки в Польщу, Словаччину або на Тернопільщину? Будь-ласка, кошти з місцевого бюджету. Вирішили відкрити музей – те ж саме. Скажете: рожеві мрії? Але частина таких мрій завжди збувається. Зрештою, хіба не має права сіверянин помріяти про відродження лемківської культури? Всі ми – одна родина. Навчимося захищати лемків – згадаємо про інші втрачені території українського світу. Після війни на Донбасі багато чого повинно змінитися у ставленні до наших коренів.

БАГАТО ЗАЛЕЖИТЬ ВІД ПОЗИЦІЇ МОЛОДІ

Про це ми говорили з активістами «Молодої Лемківщини». Вони розповіли про ідею створення художнього фільму про депортацію лемків. Очевидно, вона виникла після перегляду фільму «Хайтарма». Роботу молодого кримськотатарського режисера Ахтема Сейтаб-лаєва лемки оцінили дуже високо. Кому ж, як не їм, близька ця тема? А ще дуже тепло говорили про співаку Джамалу, яка часто виконує лемківську пісню «Верше мій, верше...» Потім ми говорили і про те, що варто вивчати досвід фінів, які втратили частину своїх територій у 1940 році. Або балтійських чи пруських німців, яких також було депортовано. А шведсько-бойківське село Зміївка на Херсонщині? І одні й другі – переміщені, тільки в різний час. Донбас тепер у всіх на слуху, тому варто згадати, що й греки Приазов'я у цей край не просилися. Суворов переселив їх з Криму, слухняно виконавши волю цариці Катерини Другої.

Якщо вже «руський мір» постійно породжує такі проблеми для народів України, то чи не варто йому протистояти разом? Щоб бути максимально корисними Україні, наполегливі лемки могли б узятися за кілька тем. Виступили б у ролі координаторів. Зробили б поштовх у формуванні нової донецької ідентичності. Звісно, не всі лемки підляд будуть цим займатися, а лише добровольці, пасіонарії, «фанати справи». Думаю, що такі знайдуться і погодяться працювати невтомно і жертовно. До речі, там, де вирішується всеукраїнська справа, можна розраховувати на підтримку всього народу.

У лютому 1943-го

Недалеко від Одрехови, де проживала наша родина, у м. Риманів німці створили концтабір для радянських військовополонених. Серед них було багато солдат-прикордонників, які потрапили у полон на початку війни. Десь половина з них – українці. Цей концтабір був розташований на великій території, огорожений колючим дротом, навколо огорожі проходив електричний струм. По краях стояли вишки з вартовими. Там були тисячі військовополонених. Щотижня, у вівторок, у Риманові був базар, де продавали худобу, переважно свиней і поросят. Люди з околиць приходили на базар і приносили для військовополонених хліб, який перекидали через огорожу. Німецькі вартові дивилися на це по-благливо. Інколи вартові брали шинель, люди туди складали свої продукти, а вартовий відносив полоненим. Полонені були дуже виснажені, одягнені хто як: одні в гімнастерках без штанів, інші в штанах без гімнастерок і сорочок, ще інші – в шинелях. Від голоду, холоду і хвороб багато людей щодня поми- рало. Зимою трупи складали штабелями, їх засипало снігом, мороз скріплював докупи мертві тіла, а весною їх перепховували.

У лютому 1943 року була дуже сувора зима, сніги – десь до 2 метрів у висоту. На той час ми мали велике господарство: п'ять корів, четверо коней, свині, птиця. В ті дні повинна була отелитися одна

НАШІ ЮВІЛЯРИ – ВИДАТНІ ЛЕМКІВСЬКІ ДІЯЧІ

Листопад

90 – **Юрій БЕДЗИК** (*25.11.1925, м. Харків +27.08.2008, Київ) – письменник, заслужений діяч культури України. Голова Українського відділення Фонду миру (1978-98). Заступник голови Конгресу літераторів України. Батько – зі с. Вільхівці, п-т Сянік.

Грудень

100 – **Володимир ЯРЕМА** (Дмитрій *9.12.1915, с. Глідне, п-т Сянік + 25.02.2000, м. Львів) – церковний діяч, мистецтвознавець, іконописець. Патріарх УАПЦ (1992-2000).

130 – **Степан МІШКО** (*29.12.1885, с. Воловець, п-т Горлиці +1960, США) – адвокат, доктор права, громадсько-політичний діяч. Член Польового суду УГА. Співукладач Конституції УНР (1920).

40 – **Юрій СТЕЦЬ** (*29.12.1975, с. Нагірянк Чортків. р-ну Тернопіль. обл.) – журналіст, громадський діяч. З 2000 – заступник директора, генеральний продюсер телерадіокомпанії «НБМ» (5 канал) та «Експрес-Інформ», директор «НБМ-Радіо». Заслужений журналіст України (2005). Народний депутат України (2007-2014). Міністр інформаційної політики (2015). Батьки – зі с. Завадка Риманівська, п-т Сянік.

Марія ГОРБАЛЬ, м. Львів

У ВІНОК ПАМ'ЯТІ АНДРІЯ БАРНИ

10 грудня 2015 р. українська земля прийняла у своє лоно вірного сина лемківського краю Андрія Барну.

Коли їх виганяли з рідної Радоцини, йому було всього чотири роки (народився 23.02.1939 р.). Вивезли на Східну Україну, та серце рвалося ближче додому, до гір, до Лемківщини. Родина переїхала до села, яке з часом увійшло до складу районного центру Пустомити на Львівщині. Тут і завів сім'ю, тут організував районне товариство «Лемківщина». Звідси щоразу доїжджав до Лемківської церкви у Львові. Щоразу, як тільки можна було вже їхати на «Лемківську Ватру» до Ждині, – організував поїздки, брав священиків, щоб впорядкувати могили рідних; брав священників, щоб разом помолитися на батьківських могилах.

Пригадується, підїхали ми автобусом до Радоцини. Далі ідемо пішки, Андрій Барна – ззаду. Мусив припильнувати, щоб автобус був поставлений в безпечне місце. Це ж ліс. Та, раптом – голосне сапання: біжить Андрій, усіх попереганяв, зняв сандалі, рвучко зірвав зі себе сорочку, кинув на землю, і, вже ридуючи, стрімголов побіг. Припав до горбочка і, мов ранений тур, здригаючись, залентував на цілу околицю: «Моя пивниця! То моя пивниця! Она мня чекат! Бо вєще нич сє не лишило...»

На похорон рейсовим автобусом із Монастирська приїхав наш лемківський духівник, отець-мітра Анатолій Дуда. Усе кинув і прибув отець Мирон Михайлишин із Польщі. Хоронов також місцевий парох, чисельна лемківська родина Львова і Пустомитів.

Він (Барна) завжди, з кожним теплом і сердечним цілуванням, зберігши до кінця своїх днів ширі почуття довіри і любові до людей. То ж просимо у Господа, щоб прийняв його в Своїй оселі, а серед живих нехай буде йому Вічна Пам'ять!

Іван КОМАРА з Тернополя.

Нар. в с. Бортне, п-т Горлиці.

МОЯ ГРУШКА

Гори, гори лісом вкриті, гори наші Бескиди. Вже піввіку проминуло, як я вас не видів.

На то важна є причина – така наша доля, Бо нас з вами розлучила підла чужа воля.

Та всі оті довгі роки – вас не міг забути.

Тільки думав вдені і вночі, як до вас вернути.

Повернутись і згадати буйно-квітні весни,

Де малим мене водили мої старші сестри.

Як з квітів плели віночки, як гриби збирали,

Яке було у нас дитинство – про все щоб згадали.

І от прийшла добра воля, настали дні веселі,

В своє село я приїхав по Господній волі.

Іду помалу, ніби вперше, по рідному селі

І ніяк знайти не можу своєї оселі.

Там не росте, як колись, лікувальне зілля.

Все згадую мов зі сну, з тяжкого похмілля.

Де колись стояла хата – все корчами вкрито,

Позаростало бур'янами, там, де росло жито.

Вже немає на подвір'ї студень – кадобу,

Лиш на горбку зустрів грушку, як рідну особу.

– Добрий день, моє дитинство, деревце зелене!

Ти всі оті довгі роки чекала на мене?

Перенесла злі морози, силу вітровів І зберегла в своїм тілі зустрічі надію.

Я кланяюсь тобі низько, як дівча цілую,

І букет польових квітів сердечно дарую.

Ми з тобою однопіткі: з дитинства разом жили,

Тебе в мій день народження тато посадили.

Можна було посадити дуба чи акацію,

А тато тебе посадив, щоб я спожив плоди праці.

За то йому вічна пам'ять і царство небесне,

Що він думав у той час про моє майбутнє.

Правда, я вже постарів, скроні посивіли,

А ти гарно свою крону зелену розпустила!

Бо так було і так є, і так вічно буде:

Живуть на світі різний вік – дерева і люде.

Що ж, грушечко, радий я зустрічі між нами –

Пригости мене на пам'ять своїми плодами.

Вони тверді і терпкі – це я добре знаю,

Та для мене найсмачніші, бо з отчого краю.

Чи зустрінемося колись, того я не знаю,

А що прийдуть мої діти, тобі я обіцяю.

Щоб ти здоровою росла, ще довго зеленіла

І так тепло, як мене, нащадків зустріла.

ЛЕМКІВСЬКІ ДЗВОНИ на Монастирищині

Лемки змогли вистояти у важкі часи депортації в невідомі краї. Вони не тільки вижили, але й намагалися зберегти пам'ятки історії та культури, свої звичаї й традиції. Одними із таких були жителі села Одрехова Сянського повіту.

В 1946 році їх відправляли на Схід. Крім своїх домашніх статків, вони взяли і церковні речі, оскільки були віруючими людьми. Мали величний мурований храм Святого Іоанна Хрестителя (1817 р.). Священникам безмірно довіряли і прислухалися. Серед церковних речей були дзвони – ті самі, що скликали їх на недільну Службу Божу. Звичайно, дзвін не могла везти одна людина. Їх було кілька, які входили до Церковного братства: Олекса Горшок (нар. 1909 р.), Стефан Барна (нар. 1889 р.), і Михайло Барна (нар. 1901 р.). Ці відважні літні люди поставили собі за мету довести дзвін і зберегти його там, де будуть проживати. Цим місцем виявилися село Заставці Монастирського району на Тернопільщині.

Були й суперечки. Бо М. Барна, який зупинився в Самборі, захотів перевезти його до себе. Депортовані одрехов'яни не захотіли віддавати пам'ятку, що нагадувала їм про покинуту далекую, але рідну землю. До переселенців приєдналося місцеве населення. Зараз уявити важко, що наші предки (діди і прадіди), замість їди на прожиття родини, везли їжу духовну: дзвони, церковні речі, хатні образи, Євангелії, книжки.

Сьогодні дзвін з Одрехови красується на дзвіниці дерев'яної церкви в Заставцях. На ньому посередині зображено Матір Божу з малим Ісусом. Зверху – виноградний, а внизу – геометричний орнаменти.

Це не єдиний дзвін, привезений зі села Одрехова. Був ще один, який зберігався в с. Швейків на Монастирищині. Але після закриття церкви в 1960-их рр. він безслідно пропав.

Валентина ГРАБЧАК,
науковий співробітник Музейного
комплексу «Лемківське село»
в Монастирську.

поправився, надвір виходив тільки в глуху ніч. Ніхто із сусідів не знав про переховування військовополоненого. Бо люди були всякі. Якби хтось доніс на батька, то всю сім'ю чекав би розстріл. А в сім'ї було на той час шість осіб – тато, мама, дід Фесько, брат Тарас, сестра Маруся і я. Брат Іван перебував на примусових роботах у Німеччині.

Для пересування по території повіту необхідно було мати посвідчення особи – аусвайс. У втікача, звичайно, такого документа не могло бути. Одного дня Павло Вовк, не бажаючи наражати на смертельну небезпеку сім'ю, яка його прихистила, попросив батька відвезти на товарну станцію Заршин, з наміром добратися додому. Переодягнувши Павла Вовка у селянський одяг, батько повів його до станції без пригод. Павло Вовк сказав батькові, коли він залишиться живим, то після війни обов'язково розшукає нас і віддячить. Вони попросилися на станції і розійшлися в різні сторони.

Батько повернувся додому, а доля Павла Вовка до сьогодні невідома. Скоріше за все він загинув. Якщо понав до німців, то його могли розстріляти як втікача з концтабору або запроторили знову у концтабір, де його чекала смерть. Якщо він перейшов ліній фронту, то його чекала біда як полоненого: ГУЛАГ або штраф-батальйон, де його також чекала смерть.

Прошло два тижні. Павло Вовк підлікувався,

Леся СІВІК (Вашків) зі с. Одрехова, п-т Сянік.

ІВАНУ ФІГЕЛЮ – 75!

Поважаному і все енергичному Лемкови Івану (Ванцьови) ФІГЕЛЮ, сину Теодора, в зышлим році минуло 75 років.

Він ся вродив 7 липця 1940 р. в Креницьї-Здрою. Од 1945 р. мешкав в м. Монастирську, де провів дїтячи і шкільни роки. Закінчив Львівську Політехніку як інженер будовляний. Працював кус в Казахстані і Венгрії, а затим довгы роки в Івано-Франківську. Быв єдним з першых організаторив суспільно-культурного товариства Лемків. Сталий член правління обласной організації «Лемківщина», довголітній участник народной аматорской хоровой капелі «Бескид».

Своїм гумором і творчом енергією служыт добрим приміром для молодого покоління Лемків.

Правління обласного Товариства «Лемківщина», лемківська громада Івано-Франківська, його колеги і родина витают з Юбілейом, жычат здоровля, бодрости і Божого благословліня на многая і благая літа!

ГАЛИЦЬКО-ЛЕМКІВСЬКІ ЗАГАДКИ - 2

26. Стоїт дуб, а в тим дубі – дванадцет галузок, а в кожій галузї по штыри гнізда, а в кожїм гнізді по сым пташок.

27. Біле поле, гус на нїм оре; чорне насыня, мудрий го сьїє.

28. Што росне без коріня?

29. Што цвьїте без цвьїту?

30. Што летит без поводя?

31. Єст в нас такїй баран, же в него штырдесят ран.

32. Єст в нас такїй кін, што під себе мече гній.

33. Конєц села забито вола – до кожой хыжки тягнут-ся кышки.

34. Сым миль Посту, а за тим Постом – цвьїт, радує-ся му весь сьвіт.

35. По землі лігат – під лавком лігат.

36. В лісї росло, на полю ся пасло, на грядцї схло, на столї ся трясло.

37. Чорне як крук, біле як сьніг, просте як стрїла, криве як коса.

38. Медже двома горами бют-ся бараны золотыи рогами.

39. Іде: дїд бабу за руку веде.

40. В лісї росло, листок зымало, тепер носит душу і тіло.

41. Штыри брата стрїляют до єдного пняка, а не можут выстрїлити.

42. Маме бучок, а на бучку – яворец, на явірці – конопка, на конопцї – глинка, на глинцї – млачка, а на нїй – хвостачка.

43. Двадцет – красних, тридцет – сильних, пьтдєсєт – мудрих, а сто – дурних.

44. Стоїт при дорозї, розложыв обї нозы – пришов хлоп, медже ногы льоп: дай, Боже, шщєсья!

Одгадки: 26. Рїк; 27. Письмо; 28. Камїн; 29. Папортина; 30. Вода; 31. Ковбїця; 32. Млинец; 33. Рїка; 34. Великден; 35. Мїтла; 36. Претак; 37. Сорока; 38. Дзвон; 39. Дверї; 40. Кольска; 41. Цїцкы коровы; 42. Стїл з їдлом; 43. Роки чловека; 44. Плуг.

Лїт.: Галицїи приповідки и загадки. Зїбр. Григорим Илькевичом. – Відень, 1841. – С.119-124. Переклад І. Дуди

І ТАК БЫВАТ

Новєля

Фігляр-потїшник Антонь барз любив провадити гєци. Фіглювати він міг і з бабством, і з хлопством, а навет з дїтисками. Єдним словом, хто лем трафляв-ся му по дорозы.

Сєго разу на очы Антоню трафив-ся малий Ванїко, якїй несьпїшно крачав зо школы домів. Антонь стримав го і з поважном мїном на твари зьвідав-ся:

– Чый будєш, хлопче, і як тобі на імено?

– На імено мї – Ванїко. Я – сын Грица Тимкового, – рюк престрашений Ванїко. Бо тот уїко мав дост окропний выгяд.

– Ага! То ты тот лайдак, што мї з-під суку покрав штыткы яйця. То ты, то ты, я тя познав, збыточнику!

Ванїко ся затаїв. Він одраз ішчы не міг поїнати, о яку яйця ходит і од якої суки. Того збаранїлима оченятами позерав на Антоня, якїй выїдливо гварив, же то він з-під суки вкрав яйця.

Но Ванїко не був натїлько глупий: він добрі знав, же псы яєц не несут. Того руба перечыв. А жебы одвадити уїка, якїй так си мисльїв, повїв:

– Уїку, я знам, же ня цїганите! Бо вы суку загалом не матє, а матє лем пса Азора. То пошто мї повідате такы глупоты?

Антонь не очекував такой простой одповідї од Ванїка. Він поїняв, же не на того трафив, жебы му вїшати рїзанкы на уха, то дав му спокой. Лем ся зьвідав:

– Повїч мї, Ванїку, до якої клясы ходиш? Бо я виджу, же ты маш дост мудру голову.

– До першой, – рюк Ванїко.

За свою кметливість Ванїко од Антоня достав жєню бомбонїв

Ванїкови сподабали-ся тоты гєци, то тепер він спєрав молодчых од ся бєнькартів і провадив з нима такы сами гєци. Повїме одраз, же в тому він сьїгав неабыхких успїхїв, не згїршых од самого Антоня.

Неодовзы по спотканю з Ванїком, Антонь стрїтив гурму дївчатиск, якы ішли зо склепу і лакомили-ся льодами. Він прийняв на тварї мїну барз голодного і почав молити дївчат, жебы му дали хоц раз вкусити або лизнуты тых льодів. Дївчатиска зо сьміхом розлетїли-ся в рїжні сторони, як сполошени вороблі. Но єдно дївча не рушыло з мїсьця, а наставило руку з льодами Антоню. То была Настуся, котра не была скупарком, а рїшыла подїлити-ся льодами з «голодным» уїком. Антонь красньї їй подякував і повїв, же погєцував, похвалив за шчыристь і презентував Настусю грошами на другы льоды.

Єї колежанкы од здива вытрїшчыли очы. Їх взяли завидкы, бо Настуся тепер мала неочекувани грошы на льоды. Правду повідает: скупий – два разы тратит.

Миколай ФУЧЫЛО,
с. Воля Нижня, п-т Сянік.

Нам пишуєт

Всєчесний Отче-Мїтрат Анатолїй!

Витают Вас штыткы Лемкы і я з нима. Витаєт Вас, може кус запїзно, з Дньом уродин! Жычу мїчною здоровля і жебы сте ішчы довго-довго правили Службу Божу в лемківских церквах.

Дякуєме Пану-Богу, же 60 років тому пришли на сьвіт здоровим і выросли сте твердым Лемком в Монастирских. Там Вас навчыли і окрестили на єгомосьця. Вы почали отправляти Службу Божу в нашїй лемківскїй, тяжко збудованїй Лемками, церквцї Володимїра і Ольгы во Львовї. Не можу не ходити до нашой церквцї.

Вы в своїх казанях і одправах одроджуєте лемківскїй дух. Тот дух створив церквы в Івано-Франківську, потїм в Тернополї, а тепер – в Пустомитах.

Отче! Лемкы в Гамерїцї тіж роблят Ватры, але про Лемківщину забыли чысто. Бо колиси панї Марїйка Дупляк, Павльо Лопата приїжджали, (а тепер о них не чути). Попростє Софію Федїну – Голову СФУЛО, жебы Вам достала запрошыня од гамерїцких Лемків на іх Ватру. З Вами най бы поїхав ішчы єден (Лемко з Україны), котрий добрі сьпїват. Разом бы сте збагатили (їх фестини нашыма лемківскима традициями). Они іх не знають, но хтыт знати.

Най бы запросили на нашу Ватру до Монастириск, де був сам Патріярх Сьвятослав, тіж до Зимной Воды. Тото было бы барз добрі для штытких Лемків.

Дай Вам, Боже, многая і благая літа!

Стефан КИЩАК,
давнїй Лемко (з Балутянкы).

Христос ся рождає! Славити Його!

Сьвяточно, Новорочно витаєме, поздравляєме і лем добра жєлаєме. Здоровых, радистних Сьвят Р(ождєства) Хр(истового), Йордану і мирного, щєсливого Нового 2016 Року.

Вам, дороги Землякы-Родакы, жычыня посылаєт з рїдної Лемковины-Дукляницїны, с. Зиндранова – старїй Лемко Фецьо ГОЧ і вся Родина Гочова. Веселих Сьвят! Груден 2015.

Витам Деректоре – Редакторє Ігорє!

До жычынь долучам прошыня-пытаня. Давно єм писал до Тя в листї до (головы Товариства). Залучам ксеро-копїю, бо на лист не достал єм одповідї! И не вірю, абы-с Ты злегковажыв моє прошыня о «добророльцї» Ч.(єрвеної) А.(рмії) І.(вана) Маєцка зо Зиндранови, якїй жыє (як ішчы жыє?) в Тернополї.

Я ішчы жыю, кой пишу, але юж єм слабий, бо то минуло 86 рокїв. Ой, Боже, як знищыла нас сталїнска «комуна», выгнала з рїдної Землицы-Карпат и яку терпїня (вынесли) до гнеска розшмарєны (Лемкы) по сьвітї!

Што нового в Вас? Газетка Твоя «Д.(звони) Л.(емківщини)» – все цєкава. Треба присылати єї на музей (до Зиндрановой). Братерскє витаня всїм депортуваным Землякам! Най ся Вам щєстит. З Богом – Ф. Гоч з Родиною.

Р. Ш. Шкода, но листа од 30.01.2015 р. я не достав през мильну адресу. Нашов єм в Тернополї родину Івана Маєцка. Він гмер ішчы 6 рокїв тому. Дївка Люба і внучка Наталя обїцяли выконати прошыня поважаного Феця Гоча. Ігор Дуда.

ОГОЛОШЫНЯ

16 стичня (субота) Львівскє областне товариство «Лемківщина» запрашат до участї в традиційнім сьватї «ЛЕМКІВСКЄ РІЗДВО» (Вєлія), котре того разу одбудє-ся в Вишчому фаховому художньому училищї №20 (м. Львів, ул. Шырока, 83; район Левандївка). Початок о 15.00 год.

19 стичня (віторок) в Тернополї, в Палацї культуры «Бєрезіль» імени Л.Курбаса (ул. Миру, 6) одбудє-ся тіж традиційна забава – «ЛЕМКІВСКІЙ ЙОРДАН», зорганїзуваний областним і мїським товариствами «Лемківщина». Початок о 15.00 год.

ЖЕРТВОДАВЦЫ

на Лемківську церкву Вознесїня
Господнього в Тернополї
(в грн.)

Громады, заклады, організації	
ЦЕРКВА Сьв.Петра і Павла	– 5.859
Громада с. ЗАБОЙКИ	– 5.329
Громада с. ЛЮЗОВА	– 5.243
ЦЕРКВА Івана Богослова	– 5.000
ЦЕРКВА Сьв. Пантелеймона	– 4.400
Громада с. МАКСИМІВКА	– 2.485
ЦЕРКВА Божой Матерї	
Неустанной Помочї	– 2.450
Громада с. ПОЧАПИНЦІ	– 2.030
КАТЕДРА Непорочног Зачаття	
Прєсв. Дїви Марїї	– 2.000
ЦЕРКВА Сьв. Арх. Михаїла	– 1.754
ПАРАФІЯНИ церкви Облшкїр-диспансеру	– 837
Громада с. НАГРЯНКА (ч/з О. Пискову)	– 600

Приватни особы	
ОДОМІРОК Стефанія	– 500 дол. США
СТЕЦЮРА Дмитро	– 20.000
ЗАПАРАНОК Марія (за Н. Вовну)	– 7.000
ДЖОРДЖИК Ярослав (Тернопіль)	– 6.000
(на утеплювач)	
ПАНЦЬО Іван (Тернопіль)	– 5.000
	+ 14.000

КОМАРА Іван	– 2.500
ВОРОНА – родина	– 1.500
ФАЛАТОВИЧ Сергїй	– 1.500
КРИНИЦЬКА Галина	– 1.200
БЕЗПАЛЬКО Василь	– 1.000
БЕК Володимир (Козова)	– 1.000
ВЕНГРИНОВИЧ Олександр	– 1.000
ВОЙТОВИЧ Марія	– 1.000
ГНИЛЮК Ігор	– 1.000
ПОПИК Надія	– 1.000
РОМАН (Одєса)	– 1.000
СИВИК Петро і Ольга	– 1.000
СПЯК Микола	– 1.000
ТРОЙЧАК Марія	– 1.000
ВОВК Ірина	– 100 дол.США
ЗАПАРАНОК Ігор	– 100 дол.США
КОЗУБІВ родина	– 100 дол.США
ПАВЛИШИН-ХОМА	
Ярослава	– 100 дол.США
ШЕМЕДИ Ігор і Галина (ч/з Р. Роговського)	– 100 дол.США
КІНЬ Галина	– 50 євро
КРУПА Роман	– 50 євро
ХРОМЧАК Надія	– 50 дол.США
ТРОЙЧАК Іван	– 10 дол.США
АДАМОВИЧ Марія	– 600
БІДНИК Надія	– 500
ВОЛОДИМИР (с. Острів)	– 500
ІВАСЕЧКО Мирослава	– 500
ПАВЛИШИН Михайло	– 500
РУДАКЕВИЧ Фенна	– 500
СОЛТИСЯК Олександр	– 500
СОРОКА Лариса	– 500
ТАТАРИН Оксана	– 500
ТЕЛЕНЦЬО Василь	– 500
ЛУКАЧАТ Михайло (Зборїв)	– 500
ХОРТИК Ярослав і Стефанія	– 500
ХРІН Володимир	– 500
ЛОШЕТНЕЙ Степан і Галина	– 400
БУБНЯК Анна	– 300
ВЕРБІЦЬКА Марія	– 200
ДЖУЛА Леся	– 200
ДОЛЬНА Марія	– 200
ЖМУД Марія	– 200
КОЛОДІЙЧУК Іван	– 200
ШЕГДА Марія та Ірина	– 200
ПАНЬКІВ Анна	– 100
ХРІН Стефанія	– 100
ЮЗВА Леся	– 100

Сердєчни дякуєме!

Лемку! Маш бесьїдувати, гварити, мовити, повідати, радити, рєчы, гадати. Втовды лем будєш собом і шанувати Тя будут Людє.

«Дзвони Лемківщини» -

часопїс Всеукраїнського Товариства «Лемківщина»

Наша адреса:

46001, м.Тернопіль, бульв. Т.Шевченка, 21, тел. 52-29-93. www.Lemky.org.ua

Реєстраційне свїдоцтво ТР 145

Тираж 1000 прим.

Обсяг 1 друк. арк. Друк офсетний.

Підприємець Старух С. Є., м.Тернопіль, вул. Лукїяновича, 8. Тел. 42-52-13. E-mail: manager@vdruk.com

Редактор Ігор ДУДА

Редакційна колегія:

Василь МУЛЕСА (Закарпаття), Олександр ВЕНГРИНОВИЧ (Тернопіль), Степан КРИНИЦЬКИЙ (Івано-Франківськ), Степан МАЙКОВИЧ (Львів).

Комп'ютерний набір і верстка - Тарас ВАШКІВ.

Висловленї авторами думки можуть не співпадати з позицією редакційної колегії.

Відповідальність за достовірність фактів несе автор публікації.

Редакція залишає за собою право редагувати та скорочувати тексти.

Рукописи не рецензуються і не повертаються.